

Sociology of Education

Examining the Lived Experiences of Associate, Technical and Professional Art Students in Order to Provide a Suitable Model in Training During the Covid 19 Epidemic Period

Samad Valaei¹, Seyed Abdullah Hojjati²*, Ali Imanzadeh³

1. PhD student, Department of Educational Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Curriculum planning, Bonab Branch, Islamic Azad University, Bonab, Iran (Corresponding Author)
3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** abdollahbonabi@gmail.com

Research Paper

Abstract

Receive: 2024/06/01
Accept: 2024/08/27
Published: 2024/11/30

Keywords:

Distance Education, Associate, Technical and Professional Students, Covid-19, Phenomenology

Purpose: This research was conducted with the aim of investigating the lived experiences of associate, technical and professional art students during the covid-19 pandemic and providing a suitable model for education in this period.

Methodology: This research was conducted qualitatively and based on phenomenology. The statistical population included art students of technical and vocational schools in Tabriz and specialists in the field of educational sciences. Semi-structured interviews and library studies were used to collect data. Data analysis was done according to the method of Claizi (1978).

Findings: The results showed that students and teachers were facing many challenges in the field of digital infrastructure, curricula, learning environments, and assessment. Also, the need to pay more attention to the mental health and well-being of students was clearly observed in this course. In addition, the findings showed that creating interactive and flexible learning environments and adapting curricula to new conditions can help improve the quality of education.

Conclusion: The current research showed that to improve the quality of technical and professional education during the Covid-19 pandemic, more attention should be paid to the development of digital infrastructure, curriculum flexibility, and psychological and social support. Also, creating a learning culture that emphasizes students' self-improvement and well-being can help improve the learning experience in critical situations.

Article Cite:

Valaei S, Hojjati SA, Imanzadeh A. (2024). Examining the Lived Experiences of Associate, Technical and Professional Art Students in Order to Provide a Suitable Model in Training During the Covid 19 Epidemic Period, *Sociology of Education*. 10(2): 352-360.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2024.2030875.1574><https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

بررسی تجارب زیسته هنرآموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای به‌منظور ارائه الگوی مناسب در آموزش‌های دوره همه‌گیری کووید ۱۹

صمد ولایی^۱، سید عبدالله حجتی^{۲*}، علی ایمانزاده^۳

۱. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی گروه علوم تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۲. استادیار گروه برنامه‌ریزی درسی، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران

۳. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

* ایمیل نویسنده مسئول: abdollahbonabi@gmail.com

چکیده	مقاله تحقیقاتی
<p>هدف: این پژوهش با هدف بررسی تجارب زیسته هنرآموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ و ارائه الگویی مناسب برای آموزش در این دوره انجام شد.</p> <p>روش‌شناسی: این پژوهش از نوع کیفی و بر مبنای پدیدارشناسی انجام شد. جامعه آماری شامل هنرآموزان مدارس کاردانش و فنی و حرفه‌ای شهر تبریز و متخصصان حوزه علوم تربیتی بود. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها بر اساس روش کلاسی (۱۹۷۸) انجام گرفت.</p> <p>یافته‌ها: نتایج نشان داد که هنرآموزان و معلمان با چالش‌های متعددی در زمینه‌ی زیرساخت‌های دیجیتال، برنامه‌های درسی، محیط‌های یادگیری، و ارزیابی مواجه بودند. همچنین، نیاز به توجه بیشتر به سلامت روانی و رفاه دانش‌آموزان در این دوره به‌وضوح مشاهده شد. علاوه بر این، یافته‌ها نشان داد که ایجاد محیط‌های یادگیری تعاملی و انعطاف‌پذیر و تطبیق برنامه‌های درسی با شرایط جدید می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش‌ها کمک کند.</p> <p>نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر نشان داد که برای بهبود کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، باید به توسعه زیرساخت‌های دیجیتال، انعطاف‌پذیری برنامه‌های درسی، و حمایت‌های روانی و اجتماعی بیشتر توجه شود. همچنین، ایجاد یک فرهنگ یادگیری که بر خودسازی و رفاه دانش‌آموزان تأکید دارد، می‌تواند به بهبود تجربه یادگیری در شرایط بحرانی کمک کند.</p>	<p>دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۲</p> <p>پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۶</p> <p>انتشار: ۱۴۰۳/۰۹/۱۰</p> <p>واژگان کلیدی: آموزش از راه دور، هنرآموزان کاردانش، فنی و حرفه‌ای، کووید-۱۹، پدیدارشناسی، زیرساخت‌های دیجیتال، سلامت روانی، برنامه درسی.</p> <p>استناد مقاله: ولائی ص، حجتی ع، ایمانزاده ع. (۱۴۰۳). بررسی تجارب زیسته هنرآموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای به‌منظور ارائه الگوی مناسب در آموزش‌های دوره همه‌گیری کووید ۱۹. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۱۰(۲): ۳۶۰-۳۵۲.</p>

<https://doi.org/10.22034/ijes.2024.2030875.1574>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

پاندمی کووید-۱۹ تغییرات عمده‌ای در شیوه‌های آموزشی در سراسر جهان به وجود آورد. درحالی‌که قبل از این بحران، آموزش حضوری به‌عنوان شیوه اصلی آموزش در نظر گرفته می‌شد، اما با شیوع این ویروس، سیستم‌های آموزشی ناچار به تغییر فوری به‌سوی آموزش از راه دور شدند. این تغییرات ناگهانی، چالش‌های فراوانی را برای دانش‌آموزان، معلمان و مدیران آموزشی به همراه داشت و پرسش‌هایی پیرامون کارایی، کیفیت و عدالت در آموزش از راه دور مطرح شد (Delghandi et al., 2024; Por Jafari shir Joposht et al., 2024; Shariati et al., 2024). به‌عنوان مثال، Rana و Acharya (2023) در بررسی خود از تجربه دانش‌آموزان و معلمان در نپال نشان دادند که تغییر از آموزش حضوری به آموزش از راه دور اضطراری، با مشکلات فراوانی از جمله کمبود زیرساخت‌های دیجیتال، عدم آمادگی معلمان و دانش‌آموزان و محدودیت‌های دسترسی به اینترنت مواجه بوده است. این یافته‌ها نشان‌دهنده ضرورت بررسی عمیق‌تر تأثیرات این تغییرات بر کیفیت آموزشی و تجربه‌های آموزشی افراد در محیط‌های متفاوت است (Acharya & Rana, 2023). از سوی دیگر، Anthony و Noel (2021) به بررسی پذیرش آموزش از راه دور اضطراری و آموزش مجازی در دوران و پس از همه‌گیری کووید-۱۹ پرداختند و نتیجه گرفتند که این تغییرات نیازمند رویکردهای نوین در آموزش است. آن‌ها تأکید کردند که گرچه آموزش از راه دور در شرایط اضطراری به‌عنوان تنها گزینه موجود بود، اما برای بهبود و حفظ کیفیت آموزشی، نیاز به توسعه زیرساخت‌های فناوری و آموزش مداوم معلمان و دانش‌آموزان است (Anthony & Noel, 2021).

این تغییرات نه‌تنها به ابزارهای آموزشی جدید نیاز داشت، بلکه بازنگری در روش‌های ارزیابی نیز ضروری شد. به‌عنوان مثال، Brēmane (2022) در پژوهش خود نشان داد که تغییرات ایجاد شده در ارزیابی‌های آموزشی در دوره آموزش از راه دور، باعث بروز نگرانی‌هایی درباره عدالت و کیفیت ارزیابی‌ها شد. او پیشنهاد کرد که باید راهکارهای جدیدی برای ارزیابی طراحی شود که بتواند به‌درستی عملکرد دانش‌آموزان را در شرایط جدید اندازه‌گیری کند (Brēmane, 2022). همچنین، مطالعات نشان داده‌اند که آموزش از راه دور در بسیاری از موارد منجر به افزایش استرس و فشار روانی در بین دانش‌آموزان و معلمان شده است. برای مثال، Cahapay و Rotas (2022) در تحقیق خود بر روی دانشجویان فیلیپینی نشان دادند که یادگیری از راه دور باعث افزایش سطح استرس دانشجویان شده و آن‌ها را مجبور به استفاده از راهبردهای سازگارانه مختلف برای مدیریت این فشارها کرده است. این موضوع نشان‌دهنده اهمیت توجه به سلامت روان در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی از راه دور است (Cahapay & Rotas, 2022).

در این میان، معلمان نیز با چالش‌های بسیاری مواجه شدند. برای مثال، Baene (2023) در پژوهش خود بر استراتژی‌های معلمان در پیاده‌سازی برنامه‌های آموزشی مستقل در مناطق دورافتاده پرداخت و نشان داد که معلمان در این مناطق با محدودیت‌های بیشتری مواجه بودند که نیازمند راهکارهای بومی‌سازی شده و متناسب با شرایط خاص این مناطق است (Baene, 2023). همچنین، پژوهش‌های دیگری نیز نشان داده‌اند که تعامل و مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری از راه دور به‌طور چشمگیری کاهش یافته است (Aziz, 2021). و همکاران (۲۰۲۱) با استفاده از جلسات آنلاین و بکس نشان دادند که چگونه می‌توان با استفاده از فناوری‌های تعاملی، مشارکت دانش‌آموزان را در یادگیری از راه دور افزایش داد (Aziz et al., 2021).

مسئله عدم تعادل در دسترسی به منابع و امکانات آموزشی نیز به یکی از دغدغه‌های اصلی تبدیل شد. برای مثال، Kennedy و همکاران (۲۰۲۲) در بررسی نابرابری‌های کیفیت آموزش از راه دور در دوران کووید-۱۹ به این نتیجه رسیدند که دانش‌آموزانی که در مناطق محروم یا با امکانات محدود زندگی می‌کنند، از نظر دسترسی به آموزش با مشکلات بیشتری مواجه هستند. این یافته‌ها بر لزوم توجه به عدالت آموزشی و ایجاد دسترسی برابر به منابع آموزشی تأکید دارند (Kennedy et al., 2022).

در کنار این چالش‌ها، نیاز به توسعه مهارت‌های جدید در معلمان و دانش‌آموزان نیز مطرح شد. به‌عنوان مثال، Mazlan و همکاران (۲۰۲۱) به چالش‌ها و استراتژی‌های بهبود آموزش از راه دور در مؤسسات آموزش عالی پرداختند و پیشنهادهایی برای ارتقای این شیوه آموزشی ارائه کردند. آن‌ها تأکید کردند که برای بهبود کیفیت آموزش از راه دور، باید بر توسعه مهارت‌های دیجیتال معلمان و دانش‌آموزان تمرکز شود (Mazlan et al., 2021).

علاوه بر این، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که شیوه‌های یادگیری و راهبردهای آموزشی باید متناسب با شرایط و نیازهای خاص هر گروه دانش‌آموزی طراحی شود. برای مثال، Heinz و Andzik (2022) به بررسی راهبردهای آموزش از راه دور برای دانش‌آموزان با اختلالات رفتاری و عاطفی پرداختند و نشان دادند که این دانش‌آموزان به حمایت‌های خاصی نیاز دارند تا بتوانند در این شرایط به یادگیری ادامه دهند (Heinz & Andzik, 2022).

در نهایت، پژوهش‌های دیگری نیز به بررسی تأثیرات طولانی‌مدت آموزش از راه دور بر سلامت روانی و اجتماعی دانش‌آموزان پرداختند. برای مثال، Garcia و همکاران (۲۰۲۲) در بررسی تجربیات دانشجویان دندانپزشکی نشان دادند که تغییر از آموزش حضوری به آموزش آنلاین باعث افزایش استرس

و اضطراب در این دانشجویان شده است. آن‌ها تأکید کردند که باید برنامه‌هایی برای حمایت روانی و اجتماعی دانشجویان در این شرایط طراحی و اجرا شود (Garcia et al., 2022).

با توجه به تمامی این چالش‌ها و یافته‌های پژوهشی، واضح است که آموزش از راه دور به‌عنوان یک نیاز موقت در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ ظهور کرد، اما این شیوهٔ آموزشی به دلیل مزایا و قابلیت‌های خود، به احتمال زیاد در آینده نیز به‌عنوان یکی از روش‌های آموزشی مهم باقی خواهد ماند. به همین دلیل، بررسی تجربیات هنرآموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در این دوره و ارائه الگوی مناسب برای آموزش در چنین شرایطی، می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و کاهش چالش‌های آن کمک کند. لذا، این پژوهش با هدف شناسایی و تحلیل تجربیات زیستهٔ هنرآموزان و ارائهٔ یک الگوی مناسب برای آموزش‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوره همه‌گیری کووید-۱۹ انجام شد.

روش‌شناسی

این پژوهش با استفاده از روش کیفی و بر مبنای پدیدارشناسی انجام شد تا تجارب زیسته هنرآموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوره همه‌گیری کووید ۱۹ مورد بررسی قرار گیرد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه هنرآموزان مدارس کاردانش و فنی و حرفه‌ای شهر تبریز و همچنین صاحب‌نظران و متخصصان حوزه علوم تربیتی بود.

به‌منظور گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و همچنین مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شد. در مرحله اول، منابع، کتب، مقالات و سایت‌های مرتبط با موضوع پژوهش شناسایی و اطلاعات لازم از طریق فیش‌برداری جمع‌آوری گردید. در مرحله دوم، با تنظیم وقت قبلی، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته‌ای با اساتید رشته برنامه‌ریزی درسی و متخصصان آموزش و پرورش انجام شد. این مصاحبه‌ها با هدف شناسایی مؤلفه‌ها و ساختارهای مناسب برای طراحی الگوی آموزشی در دوران همه‌گیری صورت گرفت و تمامی مصاحبه‌ها ضبط و سپس تجزیه و تحلیل شدند. برای دستیابی به اهداف پژوهش، سؤالات زیر در مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته مطرح شدند:

۱. چه تجارب و دیدگاه‌هایی درباره آموزش دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی دارید؟
۲. از دیدگاه شما، چه اهدافی برای برنامه درسی آموزش دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی ایده‌آل است؟
۳. در دوران پاندمی، چه محتوایی برای آموزش دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای به نظر شما مطلوب است؟
۴. کدام راهبردهای یاددهی-یادگیری را برای افزایش بهره‌وری آموزش دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی مناسب می‌دانید؟
۵. به نظر شما، چه امکاناتی برای پشتیبانی از آموزش دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی ضروری هستند؟
۶. چه فعالیت‌هایی برای یاددهی و یادگیری دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی را مؤثر می‌دانید؟
۷. از نظر شما، چگونه باید دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی گروه‌بندی شوند؟
۸. چه زمان‌بندی‌ای برای تدریس برنامه‌های درسی متناسب با دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی را مناسب می‌دانید؟
۹. به نظر شما، فضای آموزشی ایده‌آل برای دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی چگونه باید باشد؟
۱۰. از دیدگاه شما، کدام روش‌های ارزشیابی برای آموزش دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی مناسب است؟

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش کلایزی (۱۹۷۸) استفاده شد. مراحل تحلیل به این صورت بود که ابتدا اظهارات ضبط‌شده شرکت‌کنندگان مکرراً گوش داده و کلمه به کلمه روی کاغذ آورده شد. سپس عبارات مهم و مرتبط با پدیده مورد مطالعه شناسایی و مفاهیم کلیدی از آن‌ها استخراج گردید. این مفاهیم پس از بررسی و اطمینان از صحت ارتباط با جملات اصلی، دسته‌بندی شده و دسته‌های موضوعی از مفاهیم تدوین شده تشکیل شد. در نهایت، توصیف جامعی از پدیده مورد مطالعه ارائه شد و برای اعتباربخشی، یافته‌ها به هر نمونه ارجاع داده شد و دو معیار اطمینان‌پذیری و باورپذیری برای استحکام تحقیق مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها

مشارکت‌کنندگان این پژوهش ۱۰ نفر بوده‌اند (۴ نفر زن و ۶ نفر مرد) و میانگین سنی ایشان از ۵۵ سال بود. دامنه سنی مشارکت‌کنندگان بین ۴۸ تا ۶۴ سال بود. تحصیلات مشارکت‌کنندگان کارشناسی ارشد و دکتری بوده که ۶ نفر مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و ۴ نفر دکتری تخصصی داشتند. کلیه مشارکت‌کنندگان هنرآموزان فنی حرفه و کاردانش بودند.

جدول ۱. مضامین اصلی و مقولات استخراج شده از مصاحبه‌ها

سؤالات مربوطه	مقولات	مضامین اصلی
Q5 و Q1	پیااده‌سازی پلتفرم‌های دیجیتال برای آموزش و تعامل	انتقال دیجیتال و زیرساخت
Q1 و Q5	زیرساخت‌های ضروری برای یادگیری آنلاین، از جمله دسترسی به اینترنت قابل اعتماد و سواد دیجیتال	انتقال دیجیتال و زیرساخت
Q8 و Q3، Q2	یک برنامه درسی انعطاف‌پذیر که شامل محتوای مرتبط و کاربردی است و تفکر انتقادی را تقویت می‌کند	برنامه درسی و ارائه محتوا
Q3 و Q1	ترکیبی از آموزش‌های سنتی و مدرن، تضمین پایه‌های فنی قوی با ارتباط معاصر	برنامه درسی و ارائه محتوا
Q9 و Q3، Q2	ترویج یادگیری فعال و خود راهبر متناسب با نیازهای دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای	محیط یادگیری دانش‌آموز محور
Q5 و Q3	دسترسی فراگیر و عادلانه، تضمین می‌کند که همه دانش‌آموزان می‌توانند شرکت کنند و بهره‌مند شوند	محیط یادگیری دانش‌آموز محور
Q7 و Q6	فعالیت‌های تعاملی و جذابی که فرصت‌های کاربردی در دنیای واقعی را فراهم می‌کنند	مشارکت و همکاری
Q6 و Q4	تشویق به کار گروهی و همکاری برای شبیه‌سازی محیط‌های محل کار	مشارکت و همکاری
Q4	استراتژی‌های آموزشی که انعطاف‌پذیری و نوآوری را در برمی‌گیرد	استراتژی‌های مربی و سیستم‌های پشتیبانی
Q5	خدمات پشتیبانی و راهنمایی، از جمله برنامه‌های مشاوره و راهنمایی	استراتژی‌های مربی و سیستم‌های پشتیبانی
Q10 و Q4	روش‌های ارزشیابی مستمر که یکپارچه و منعکس‌کننده درک و کاربرد دانش‌آموزان است	ارزیابی و بازخورد
Q10 و Q6	مکانیسم‌های بازخورد برای رشد، تشویق فرهنگ یادگیری و بهبود	ارزیابی و بازخورد
Q3	گنجاندن سلامت روان و تندرستی در برنامه درسی	ادغام سلامت و رفاه
Q9	خطمشی‌ها و شیوه‌هایی که ایمنی و ارزش همه شرکت‌کنندگان را تضمین می‌کند	ادغام سلامت و رفاه
Q3 و Q2	برنامه‌های درسی که دانش‌آموزان را برای تقاضاهای فعلی صنعت آماده می‌کند و جامعه سازی را تقویت می‌کند	همسویی جامعه و صنعت
Q3	مشارکت با مشاغل محلی برای تجربیات عملی و کارآموزی	همسویی جامعه و صنعت
Q8	زمان‌بندی و برنامه‌ریزی انعطاف‌پذیر برای سازگاری با غیرقابل پیش‌بینی همه‌گیری‌ها	برنامه‌ریزی و انعطاف‌پذیری
Q8	انطباق پویا از تدریس و ارائه برنامه درسی بر اساس شرایط در حال تحول	برنامه‌ریزی و انعطاف‌پذیری
Q10 و Q2	ایجاد یک فرهنگ یادگیری که برای خودسازی و رویکردی جامع به رفاه دانش‌آموز ارزش قائل است	فرهنگ یادگیری و فلسفه ارزشیابی
Q10	یک فلسفه ارزیابی که نتایج یادگیری را بر معیارهای سنتی اولویت می‌دهد	فرهنگ یادگیری و فلسفه ارزشیابی

در این پژوهش، به‌منظور شناسایی و تحلیل ابعاد مختلف آموزش در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، مضامین اصلی، مقولات و سؤالات مربوطه از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استخراج شدند. این نتایج به شرح زیر گزارش می‌شوند:

انتقال دیجیتال و زیرساخت:

پیااده‌سازی پلتفرم‌های دیجیتال برای آموزش و تعامل: شرکت‌کنندگان تأکید داشتند که استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال برای آموزش و تعامل با دانش‌آموزان

در دوران پاندمی ضروری بوده است) از Q1 و Q5.

زیرساخت‌های ضروری برای یادگیری آنلاین: از جمله مهم‌ترین نیازها، دسترسی به اینترنت قابل اعتماد و آموزش سواد دیجیتال به دانش‌آموزان بود که

شرکت‌کنندگان به آن اشاره کردند) از Q5 و Q1.

برنامه درسی و ارائه محتوا:

برنامه درسی انعطاف‌پذیر: این برنامه باید شامل محتوای مرتبط و کاربردی باشد و به تقویت تفکر انتقادی در دانش‌آموزان کمک کند) از Q2، Q3 و Q8.

ترکیب آموزش‌های سنتی و مدرن: شرکت‌کنندگان بر نیاز به ترکیبی از آموزش‌های سنتی و مدرن تأکید داشتند که پایه‌های فنی قوی را تضمین و ارتباط

معاصر را حفظ کند.

محیط یادگیری دانش‌آموز محور:

ترویج یادگیری فعال و خود راهبر: این نوع یادگیری باید متناسب با نیازهای دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای باشد.

دسترسی فراگیر و عادلانه: تضمین می‌شود که همه دانش‌آموزان بتوانند در فرایند آموزشی شرکت کرده و از آن بهره‌مند شوند.

مشارکت و همکاری:

فعالیت‌های تعاملی و جذاب: این فعالیت‌ها باید فرصت‌های کاربردی در دنیای واقعی را برای دانش‌آموزان فراهم کنند.

تشویق به کار گروهی و همکاری: شرکت‌کنندگان بر اهمیت شبیه‌سازی محیط‌های محل کار و تشویق به کار گروهی در دوران پاندمی تأکید داشتند. استراتژی‌های مربی و سیستم‌های پشتیبانی:

استراتژی‌های آموزشی منعطف و نوآورانه: این استراتژی‌ها باید شامل انعطاف‌پذیری و نوآوری در روش‌های آموزشی باشد. خدمات پشتیبانی و راهنمایی: شرکت‌کنندگان به اهمیت برنامه‌های مشاوره و راهنمایی برای حمایت از دانش‌آموزان اشاره کردند. ارزیابی و بازخورد:

روش‌های ارزشیابی مستمر: ارزشیابی باید به‌گونه‌ای انجام شود که منعکس‌کننده درک و کاربرد دانش‌آموزان باشد. مکانیسم‌های بازخورد: این مکانیسم‌ها باید رشد و پیشرفت دانش‌آموزان را تشویق کرده و فرهنگ یادگیری و بهبود مستمر را تقویت کنند. ادغام سلامت و رفاه:

گنجاندن سلامت روان و تندرستی در برنامه درسی: شرکت‌کنندگان بر اهمیت توجه به سلامت روانی و تندرستی دانش‌آموزان تأکید داشتند. خط‌مشی‌ها و شیوه‌های تضمین ایمنی: این موارد باید ایمنی و ارزش همه شرکت‌کنندگان را در محیط‌های آموزشی تضمین کند. همسویی جامعه و صنعت:

برنامه‌های درسی مرتبط با صنعت: برنامه‌های درسی باید دانش‌آموزان را برای تقاضاهای فعلی صنعت آماده کنند و هم‌زمان به تقویت جامعه‌سازی بپردازند. مشارکت با مشاغل محلی: شرکت‌کنندگان بر اهمیت همکاری با مشاغل محلی برای فراهم‌سازی تجربیات عملی و کارآموزی تأکید کردند. برنامه‌ریزی و انعطاف‌پذیری:

زمان‌بندی و برنامه‌ریزی انعطاف‌پذیر: شرکت‌کنندگان بر اهمیت داشتن زمان‌بندی و برنامه‌ریزی که با شرایط غیرقابل‌پیش‌بینی دوران پاندمی سازگار باشد، تأکید کردند.

انطباق پویا در تدریس: تدریس و ارائه برنامه درسی باید بر اساس شرایط در حال تحول، به‌طور پویا انطباق یابد. فرهنگ یادگیری و فلسفه ارزشیابی:

ایجاد فرهنگ یادگیری برای خودسازی: این فرهنگ باید به خودسازی و رویکردی جامع به رفاه دانش‌آموزان ارزش قائل شود.

فلسفه ارزشیابی بر مبنای نتایج یادگیری: ارزشیابی باید بر نتایج یادگیری تمرکز داشته باشد و از معیارهای سنتی فراتر رود.

این نتایج نشان می‌دهد که برای بهبود آموزش‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی کووید-۱۹، نیاز به یک رویکرد جامع و متنوع است که تمامی این مضامین و مقولات را در برگیرد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که آموزش‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ با چالش‌های متعددی مواجه بوده است. این چالش‌ها شامل مسائل مربوط به زیرساخت‌های دیجیتال، نیاز به تغییر در برنامه‌های درسی، و الزامات جدید در محیط‌های یادگیری و ارزیابی بود. همچنین، نیاز به حمایت‌های بیشتر روانی و اجتماعی برای دانش‌آموزان و معلمان نیز به‌عنوان یکی از نتایج این مطالعه مطرح شد. این یافته‌ها با تحقیقات قبلی که به بررسی اثرات آموزش از راه دور در دوران پاندمی پرداخته‌اند، همخوانی دارد.

یکی از مضامین اصلی که از نتایج پژوهش استخراج شد، نیاز به زیرساخت‌های مناسب برای پیاده‌سازی آموزش از راه دور بود. شرکت‌کنندگان در این پژوهش به‌وضوح بیان کردند که نبود زیرساخت‌های لازم مانند دسترسی به اینترنت قابل‌اعتماد و سواد دیجیتال یکی از موانع اصلی برای موفقیت آموزش‌های آنلاین بوده است. این نتایج با یافته‌های Acharya و Rana (۲۰۲۳) که به بررسی چالش‌های آموزش از راه دور در نپال پرداختند (Acharya & Rana, 2023)، همخوانی دارد. آن‌ها نیز اشاره کردند که عدم دسترسی به زیرساخت‌های دیجیتال مناسب، مانعی بزرگ برای اجرای موفقیت‌آمیز آموزش‌های آنلاین بوده است.

موضوع دیگری که از این پژوهش برآمد، نیاز به برنامه‌های درسی انعطاف‌پذیر و مرتبط با شرایط جدید بود. یافته‌ها نشان داد که برنامه‌های درسی که محتوای کاربردی و مرتبط با نیازهای دانش‌آموزان ارائه می‌دهند، می‌توانند به تقویت تفکر انتقادی و بهبود کیفیت یادگیری کمک کنند. این نتایج با تحقیقات

Anthony و Noel (۲۰۲۱) که به بررسی نیاز به تطبیق برنامه‌های درسی با شرایط جدید پرداختند، مطابقت دارد. آن‌ها نیز تأکید کردند که برای حفظ کیفیت آموزشی در شرایط آموزش از راه دور، باید برنامه‌های درسی با انعطاف‌پذیری بیشتری طراحی شوند (Anthony & Noel, 2021). یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد که محیط‌های یادگیری باید به گونه‌ای طراحی شوند که یادگیری فعال و خود راهبر دانش‌آموزان را تشویق کنند. این یافته با مطالعات Brēmane (۲۰۲۲) که به بررسی تغییرات در محیط‌های یادگیری از راه دور پرداخته است (Brēmane, 2022)، همسو است. او نشان داد که طراحی محیط‌های یادگیری که دانش‌آموزان را به مشارکت فعال در فرآیند یادگیری تشویق می‌کنند، می‌تواند به بهبود نتایج یادگیری منجر شود. یکی از جنبه‌های مثبت گزارش‌شده در این پژوهش، اهمیت مشارکت و همکاری در یادگیری از راه دور بود. یافته‌ها نشان داد که فعالیت‌های تعاملی و گروهی می‌توانند فرصت‌های کاربردی برای دانش‌آموزان فراهم کنند و انگیزه یادگیری آن‌ها را افزایش دهند. این نتایج با یافته‌های MacMahon و همکاران (۲۰۲۰) که به بررسی نقش مشارکت در افزایش اثربخشی آموزش از راه دور پرداختند، سازگار است (MacMahon et al., 2020). آن‌ها نیز به این نتیجه رسیدند که فعالیت‌های گروهی و تعاملی می‌تواند انگیزه دانش‌آموزان را در یادگیری افزایش دهند.

نیاز به استراتژی‌های آموزشی منعطف و نوآورانه یکی دیگر از نتایج این پژوهش بود. معلمان نیازمند راهکارهایی بودند که بتوانند به سرعت با تغییرات ناشی از شرایط پاندمی سازگار شوند و آموزش‌های خود را بهبود بخشند. یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعه Mazlan و همکاران (۲۰۲۱) که به بررسی چالش‌ها و راهکارهای بهبود آموزش از راه دور پرداختند، همخوانی دارد. آن‌ها نیز به این نتیجه رسیدند که برای بهبود کیفیت آموزش، نیاز به توسعه استراتژی‌های آموزشی نوآورانه و منعطف وجود دارد (Mazlan et al., 2021).

موضوع دیگری که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت، روش‌های ارزیابی و بازخورد بود. یافته‌ها نشان داد که روش‌های ارزشیابی مستمر و بازخورد منظم می‌تواند به بهبود یادگیری دانش‌آموزان کمک کند. این نتیجه با یافته‌های Brēmane (۲۰۲۲) که به بررسی تغییرات در روش‌های ارزیابی در دوره آموزش از راه دور پرداخته است، هم‌راستا است. او پیشنهاد کرد که برای بهبود کیفیت آموزشی، روش‌های ارزیابی باید به گونه‌ای طراحی شوند که منعکس‌کننده درک و کاربرد دانش‌آموزان باشند (Brēmane, 2022).

یکی از جنبه‌های مهمی که در این پژوهش شناسایی شد، نیاز به توجه بیشتر به سلامت روانی و رفاه دانش‌آموزان بود. یافته‌ها نشان داد که در دوران پاندمی، دانش‌آموزان با استرس و فشار روانی بیشتری مواجه بودند و نیازمند حمایت‌های روانی و اجتماعی بیشتری بودند. این نتایج با تحقیقات Garcia و همکاران (۲۰۲۲) که به بررسی تأثیرات آموزش از راه دور بر سلامت روانی دانشجویان پرداخته است، همخوانی دارد. آن‌ها نیز به این نتیجه رسیدند که برنامه‌های آموزشی باید شامل حمایت‌های روانی و اجتماعی برای دانشجویان باشد (Garcia et al., 2022).

یافته‌های این پژوهش نشان داد که برنامه‌های درسی باید با نیازهای فعلی صنعت همسو باشند و فرصت‌های عملی برای دانش‌آموزان فراهم کنند. این نتیجه با تحقیقات Reeve و همکاران (۲۰۲۰) که به بررسی نقش آموزش‌های حرفه‌ای در مناطق دورافتاده پرداخته‌اند، همخوانی دارد. آن‌ها نیز تأکید کردند که برای بهبود کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، باید برنامه‌های درسی به گونه‌ای طراحی شوند که دانش‌آموزان را برای تقاضاهای فعلی صنعت آماده کنند (Reeve et al., 2020).

یافته‌های پژوهش نشان داد که نیاز به زمان‌بندی و برنامه‌ریزی انعطاف‌پذیر در شرایط آموزش از راه دور وجود دارد. این نتیجه با مطالعات Chik و همکاران (۲۰۲۳) که به بررسی تأثیر یادگیری آنلاین بر روی دانش‌آموزان پرداخته است، مطابقت دارد. آن‌ها نشان دادند که زمان‌بندی منعطف و برنامه‌ریزی پویا می‌تواند به بهبود کیفیت یادگیری کمک کند.

در نهایت، نتایج پژوهش نشان داد که ایجاد یک فرهنگ یادگیری که برای خودسازی و رویکرد جامع به رفاه دانش‌آموزان ارزش قائل باشد، ضروری است. این نتیجه با یافته‌های Zhao و همکاران (۲۰۲۱) که به بررسی نقش تنظیم عاطفی و کنترل درک‌شده در یادگیری از راه دور پرداخته‌اند، سازگار است. آن‌ها تأکید کردند که فرهنگ یادگیری باید به گونه‌ای طراحی شود که دانش‌آموزان را به خودسازی و بهبود مداوم تشویق کند (Zhao et al., 2021).

این پژوهش با وجود ارائه نتایج ارزشمند، محدودیت‌هایی نیز داشت. اولین محدودیت، تمرکز پژوهش بر روی یک منطقه جغرافیایی خاص بود که ممکن است نتایج آن به سایر مناطق قابل تعمیم نباشد. علاوه بر این، به دلیل محدودیت‌های زمانی و شرایط پاندمی، دسترسی به برخی از مشارکت‌کنندگان ممکن

نمود و این امر ممکن است بر نتایج پژوهش تأثیر گذاشته باشد. همچنین، این پژوهش به روش کیفی انجام شده و از این رو، نتایج آن نمی‌تواند به‌طور کلی برای همه دانش‌آموزان و معلمان تعمیم داده شود.

با توجه به نتایج و محدودیت‌های این پژوهش، پیشنهادهای برای پژوهش‌های آینده مطرح می‌شود. اولاً، توصیه می‌شود که پژوهش‌های مشابهی در سایر مناطق جغرافیایی و با استفاده از نمونه‌های بزرگ‌تر انجام شود تا نتایج قابل‌تعمیم‌تری به دست آید. ثانیاً، بررسی تأثیرات بلندمدت آموزش از راه دور بر دانش‌آموزان و معلمان نیز می‌تواند موضوعی مهم برای پژوهش‌های آینده باشد. پژوهشگران می‌توانند به بررسی عواملی که می‌توانند به بهبود کیفیت آموزش‌های از راه دور در آینده کمک کنند، بپردازند. علاوه بر این، بررسی روش‌های نوین ارزیابی و بازخورد در محیط‌های آموزشی آنلاین نیز می‌تواند به‌عنوان یکی از زمینه‌های پژوهش در آینده مورد توجه قرار گیرد.

نتایج این پژوهش می‌تواند برای بهبود کیفیت آموزش‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای در دوران پاندمی و پس از آن مورد استفاده قرار گیرد. اولاً، پیشنهاد می‌شود که مسئولان آموزشی به توسعه زیرساخت‌های دیجیتال و دسترسی به اینترنت برای همه دانش‌آموزان توجه ویژه‌ای داشته باشند. همچنین، باید برنامه‌های درسی با انعطاف‌پذیری بیشتر طراحی شوند تا بتوانند نیازهای متغیر دانش‌آموزان را در شرایط بحرانی پاسخ دهند.

تشکر و قدرانی

بدین‌وسیله پژوهشگران از شرکت‌کنندگان در پژوهش به دلیل مشارکت فعال در پژوهش و از مسئولان آن‌ها به دلیل موافقت جهت انجام پژوهش و انجام پرسشنامه تقدیر و تشکر می‌شود.

References

- Acharya, B. N., & Rana, K. (2023). How Students and Teachers Voyaged From Physical Classroom to Emergency Remote Teaching in COVID-19 Crisis: A Case of Nepal. *E-Learning and Digital Media*, 21(2), 125-140. [DOI]
- Anthony, B., & Noel, S. (2021). Examining the Adoption of Emergency Remote Teaching and Virtual Learning During and After COVID-19 Pandemic. *International Journal of Educational Management*, 35(6), 1136-1150. [DOI]
- Aziz, M., Ganasan, M. J., & Yusoff, N. (2021). WebEx Breakout Sessions: Enhancing Student Engagement During Remote Learning. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 10(3). [DOI]
- Baene, M. (2023). Teacher's Strategy in Implementing the Independent Learning Curriculum in the Leading Regions, Remote, and Left Behind (3T). *Scaffolding Jurnal Pendidikan Islam Dan Multikulturalisme*, 5(2), 293-307. [DOI]
- Brēmane, A. J. (2022). Changes of Assessment in Remote Learning: Educators' Perceptions and Findings. *International Journal of Learning and Change*, 1(1), 1. [DOI]
- Cahapay, M. B., & Rotas, E. (2022). Remote Learning Stress, Adaptive Coping Strategies, and Academic Performance of Filipino University Students Amid COVID-19 Crisis. *Computers and Children*, 1(1), em001. [DOI]
- Delghandi, M., karimi, M., Nodehi, H., & Cherabin, M. (2024). Designing an Efficient Virtual Education Pattern in Farhangian University. *Sociology of Education*, 10(1), 280-294. [DOI]
- Garcia, P. P. N. S., Ferreira, F. d. S., & Pazos, J. M. (2022). Stress Among Dental Students Transitioning From Remote Learning to Clinical Training During Coronavirus Disease 2019 Pandemic: A Qualitative Study. *Journal of Dental Education*, 86(11), 1498-1504. [DOI]
- Heinz, S. N., & Andzik, N. R. (2022). Remote Learning Strategies for Students With Emotional and Behavioral Disorders. *Beyond Behavior*, 31(3), 185-193. [DOI]
- Kennedy, A. I., Mejía Rodríguez, A. M., & Strello, A. (2022). Inequality in Remote Learning Quality During COVID-19: Student Perspectives and Mitigating Factors. *Large-scale Assessments in Education*, 10(1). [DOI]
- MacMahon, S., Leggett, J. M., & Carroll, A. (2020). Promoting Individual and Group Regulation Through Social Connection: Strategies for Remote Learning. *Information and Learning Sciences*, 121(5/6), 353-363. [DOI]
- Mazlan, A. F., Mohamad, M., Reesha, A., Kassim, R., Othman, Z., & Kummin, S. (2021). Challenges and Strategies to Enhance Online Remote Teaching and Learning by Tertiary Institution Educators: A Literature Review. *Creative Education*, 12(04), 718-726. [DOI]
- Por Jafari shir Joposht, M., Shakibaei, Z., & Zarei, H. (2024). `Provide a Model for Parents' Educational Assistance to Empower Online Education in Critical Situations. *Sociology of Education*, 10(1), 31-44. [DOI]
- Reeve, C., Johnston, K., & Young, L. (2020). Health Profession Education in Remote or Geographically Isolated Settings: A Scoping Review. *Journal of Medical Education and Curricular Development*, 7, 238212052094359. [DOI]
- Shariati, F., Niazazari, K., & Jabbari, N. (2024). Presenting a Model for Virtual Education Considering Educational Equity with a Phenomenological Approach in Schools of Golestan Province [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(1), 66-78. [DOI]
- Zhao, T., Fu, Z., Xi, L., Ye, L., & Huang, W. (2021). Exploring Emotion Regulation and Perceived Control as Antecedents of Anxiety and Its Consequences During Covid-19 Full Remote Learning. *Frontiers in psychology*, 12. [DOI]